

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI WILKANÓW

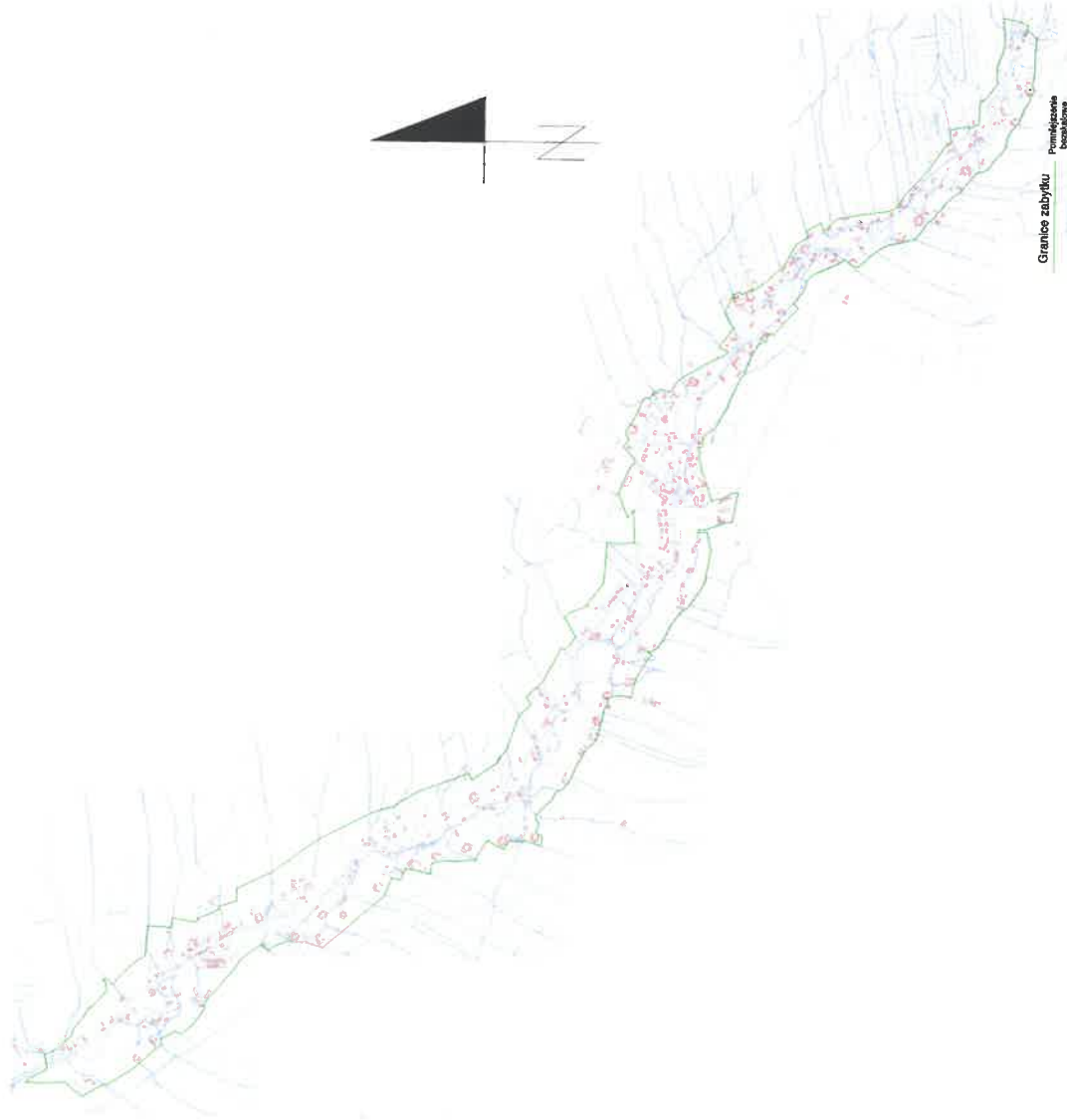
2. Czas powstania

XIV w.

3. Miejscowość

WILKANÓW

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **BYSTRZYCA KŁODZKA**

6. Współrzędne geograficzne

50° 15' 3.045" N 16° 41' 11.909" E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

NAZWY: Wolfsdorf, Weluelsdorf, Volvisdorf, Wolfesdorf, Wolfnis Villa, Wobelsdorf, Walfisdorf, Altwolfelsdorf

HISTORIA: Choć Wilkanów powstał najprawdopodobniej jeszcze w końcu XIII w., pierwsze wzmianki o osadzie pochodzą z 1341 r. W tym okresie na terenie wsi znajdowały się dobra rycerskie i folwark. W 1366 r. prawdopodobnie istniała już tutaj parafia. W 1549 r. zamieszkiwało tu 60 gospodarzy. W XIV-XVI w. we wsi lub jej okolicach rozwijał się przemysł szklarski. W XVI w. Wilkanów był już dużą wsią, na początku wieku powstał tutaj okazały pałac (w późniejszym okresie rozbudowany i zbarokizowany) wraz z parkiem. W XVIII w. był jedną z największych wsi w okolicy – znajdowały się tutaj wspomniane już kościoły parafialny, szkoła, 2 folwarki i 3 młyny oraz ulokowanych tu było 55 gospodarstw kmięcych i aż 175 gospodarstw zagrodnyczych i chałupniczych. Osada rozwijała się bardzo prężnie dzięki czemu około 1800 roku naliczono tu aż 303 gospodarstwa domowe. Mieszkańcy przez wieki utrzymywali się głównie z rolnictwa i dopiero po 1830 r. zaczęli stopniowo rozwijać się przemysł wiejski reprezentowany przez trzy młyny, olejarnię, tartak, krochmalnię, gorzelnię i cegielnię. Dość szybko Wilkanów stał się również letniskiem; turyści, których obsługiwały 4 gospody, przyjeżdżali tu przyciągnięci przede wszystkim okazałym zespołem pałacowym oraz opinią najdłuższej wsi w hrabstwie. Po 1945 r. wieś szybko została ponownie zasiedlona, zachowując swój rolniczy charakter.

Wilkanów jest wsią wielodrozną ukształtowaną na bazie łańcuchówki. W terenie wyróżniają się zespół kościelny oraz zespół pałacowy (ob. nieużytkowany). Zabudowę osady stanowią przede wszystkim murowane budynki mieszkalne i gospodarcze organizowane w czworoboki z bramami.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

8 sierpnia 2023 r.

Adamina Modrzejewska

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	WILKANÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	BYSTRZYCA KŁODZKA	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI WILKANÓW	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

a) zatracenie historycznie ukształtowanego układu ruralistycznego wsi

b) przebudowa i niezgodne z doktryną konserwatorską prace remontowe historycznej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

a) rozbudowa wsi z poszanowaniem historycznego ukształtowanego układu ruralistycznego

b) zachowanie dominanty jaką stanowi kościół pw. św. Jerzego

c) rewitalizacja i rewitalizacja historycznych obiektów zabytkowych o wysokich walorach historycznych i artystycznych

d) powstrzymanie degradacji i zagospodarowanie terenu zespołu pałacowo-parkowego

e) budowa nowych obiektów z zastosowaniem materiałów występujących w budownictwie lokalnym oraz z zachowaniem cech charakterystycznych dla Kotliny Kłodzkiej

f) prace remontowe i modernizacyjne przy historycznej zabudowie mieszkalnej należy prowadzić z zachowaniem i poszanowaniem oryginalnej substancji zabytkowej

g) zachowanie i konserwacja małej architektury sakralnej

h) zachowanie i rewitalizacja historycznie ukształtowanych założen zieleni

i) prace przy obiektach zabytkowych należy prowadzić w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Brygier W., Dudziak T., Chomiak I., Ziemia Kłodzka, Pruszków 2018.

Dehio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen Schlesien, Berlin 2005.

Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.

Rybka-Cegielska I., Boguszewicz M., Wiśniewska D., *Studium środowiska kulturowego gminy Bystrzyca Kłodzka woj. Wałbrzyskie tom II, część I, Wrocław 1995.*

Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 15: Kotlina Kłodzka i Rów Górnej Nisy, Wrocław 1994.

Kartografia

Messtischblatt Wolfelsdorf 5766, ok. 1940 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

8 sierpnia 2023 r.

Adamina
Modrzejewska

